

FOR DEG SOM ER MEDLEM I FAGFORBUNDET

FAGBLADET.NO

Fagbladet

6 | 2019

ØYVIND FIKK FOR LAV LØNN

- FORSKJELL PÅ RØDE OG BLÅ KOMMUNER?
- MER ANSVAR TIL BARNEPLEIERNE
- ALT OM OVERTID

– Jeg er oversetter, ikke et hjelpemiddel

– Mange tenker at vi hjelper de døve, men vi gjør ikke det. Vi oversetter mellom to språk, sier tegnspråktolk Kirsten Anika Ottesen.

TEKST: HANNA SKOTHEIM FOTO: SJALG BØHMER VOLD

Kirsten Anika Ottesen setter en fasttelefon på bordet og tar på seg hodetelefoner med mikrofon. Kvinnen overfor henne går bort til vinduet, drar ned persiennene og taster inn et nummer. Idet damen i den andre enden svarer, varierer Ottesen mellom å hviske og å snakke høyt, tydelig, og effektivt. Hendene hennes veksler mellom å ligge i fanget og å vise tegn. Ti intense minutter senere viser Ottesen tegnet «ha det» til kvinnen foran henne før hun legger på. Deretter dras persiennene opp igjen. Det er ikke lenger fare for at noen vil kunne se inn vinduet og forstå hva som nettopp er blitt sagt mellom generalsekretæren i Norges Døveforbund (NDF), ungdomskonsulenten og en tredje person.

LAVE LØNNINGER

En t-banetur i 2008 gjorde Ottesen oppmerksom på tegnspråk. På et av setene lå det et infohefte om Universitetet i Oslo, og en av utdanningene hun fant der var tegnspråkutdanningen. Ottesen visste lite om hva hun gikk til da hun bestemte seg for å søke på nettopp den, annet enn at hun synes det var et kult språk.

BESTE MED JOBBEN

Jeg møter mange nye mennesker, og jeg ser hvordan samfunnet fungerer for døve på flere områder.

VERSTE MED JOBBEN

Lønna. Vi burde fått det dobbelte av det vi får i dag. Nå får vi 296 kroner for halvannen times jobb.

I dag jobber hun som frilanser, noe hun ikke er alene om. I 2018 var det 412 frilanstolker som fikk utbetalt honorar fra NAV, som er den vanligste oppdragsgiveren til tolkere. I hele Norge er det omtrent 600 tegnspråktolker totalt.

Ottesen liker friheten frilanstilværelsen gir, og hun liker det jobben hennes bringer med seg: Alle de forskjellige menneskene, alle de ulike situasjonene hun kommer oppi, og innblikket i hvor lite tilgjengelig samfunnet faktisk er for døve mennesker. Likevel er det noe som kunne vært annerledes. I dag får tegnspråktolkere i underkant av 296 kroner for halvannen times arbeid. Lønningen kunne vært det dobbelte, mener Ottesen, som savner bedre arbeidsvilkår.

– Er jeg borte fra jobb en dag, får jeg ikke lønn. Høyere lønn er viktig slik at vi faktisk har råd til å være hjemme de gangene vi er syke. Med høyere lønn vil vi også slippe å jobbe 130 prosent for å få det til å gå rundt, sier hun.

FÅR IKKE TAK I TOLK

Etter studiene var Ottesen studietolk for to studenter på Oslomet – storbyuniversitetet. I dag er hun tolk på arbeidsplass. Tre ganger

K

I

R

**DERFOR
BLE JEG TEGN-
SPRÅKTOLK**

Jeg synes tegnspråk virket som et kult språk. Hadde jeg ikke vært tolk, hadde jeg nok vært sykepleier fordi jeg trives på sykehus.

Navn: Kirsten
Anika Ottesen
Yrke: Frilans
tegnspråktolk
Bor: Bærum

S

T

E

N

TETT PÅ: – I telefonsamtaler må man være så tett på som mulig. Er det stille i over et sekund, begynner personen i den andre enden å lure på om du er der eller ikke, sier Ottesen. Her sitter hun sammen med generalsekretæren i NDF, Petter Noddeland og ungdomskonsulent, Helene Hodeland Sæle.

i uka er hun tolk for ledelsen på en skole i Oslo, og de to siste dagene er hun tolk på NDF. Her er hun tilgjengelig hvis for eksempel generalsekretæren i NDF, Petter Noddeland, har bruk for tolk.

Noddeland er heldig sånn sett. Det kan nemlig være vanskelig å få tak i tolk når du trenger det. Det er blant annet fordi flere slutter som tegnspråktolk på grunn av dårlige arbeidsvilkår. Men også fordi tolketjenesten er for dårlig organisert, ifølge generalsekretæren.

– I tre år har vi arbeidet med å gjøre tolketjenesten, som gir tolkerne oppdrag, mer effektiv og mindre byråkratisk. Dette jobber vi ennå for å få til, sier Noddeland.

Han forteller at det er særlig vanskelig å få tak i tolk på kveldstid. Samtidig forstår Noddeland hvorfor. Lønna er for dårlig til å ta kveldsvakter, særlig etter først å ha jobbet en hel dag.

Ottesen er blant dem som sjelden sier ja.

– Etter en arbeidsdag er jeg ofte utslitt. Jeg er både helt full og tom i hodet på samme tid, sier hun. Kollegaen beskriver det som å ha bomull i hodet.

De intense oppdragene gjør at 39-åringen trenger jevnlig avbrekk. Etter et tøft oppdrag velger hun for eksempel ofte å gå i stedet for å ta trikken. Og når hun kommer hjem setter hun seg gjerne på hesteryggen.

Jeg føler ikke at Fagforbundet forstår hva yrket vårt går ut på.

Kirsten Anika Ottesen, tegnspråktolk

– BLIR IKKE HØRT

Tolkeforbundet har prøvd å samarbeide med Fagforbundet for å bedre arbeidsvilkårene til tegnspråktolker, men det har vist seg å være vanskelig. Lederen i Tolkeforbundet forteller til Fagbladet at Fagforbundet har for lite kunnskap om yrket, noe som gjør at arbeidet med å bedre arbeidsvilkårene ofte går litt tregt.

Det er kun 34 tegnspråktolker som er medlem av Fagforbundet, og Ottesen er en av dem. Hun ville ikke stå helt på bar bakke hvis noe skjedde, så hun meldte seg inn for to år siden. Med unntak av de gode forsikringsordningene skjønner hun ikke helt hvorfor hun fortsatt er medlem.

– Jeg føler ikke at Fagforbundet forstår hva yrket vårt går ut på. Det virker heller ikke som de skjønner hvilken kategori vi hører hjemme i ettersom vi i dag organiseres under helse. Jeg føler ikke vi blir hørt, sier Ottesen.

Iren Luther, leder for Yrkesseksjon helse og sosial i Fagforbundet, forteller til Fagbladet at de hele tiden jobber med å tilegne seg mer kunnskap om yrket som tegnspråktolk.

– Jeg inviterer gjerne Ottesen til et møte på mitt kontor for å få snakket mer om dette, sier Luther, som synes det hadde vært interessant å utvikle en egen faggruppe for tegnspråktolkene.

– I hvilken yrkesseksjon en medlemsgruppe bør være i, er alltid noe vi kan diskutere. Tegnspråktolker er plassert under helse fordi de er et talerør for mennesker med en funksjon som ikke fungerer, sier Luther.

ET HJELPEMIDDEL

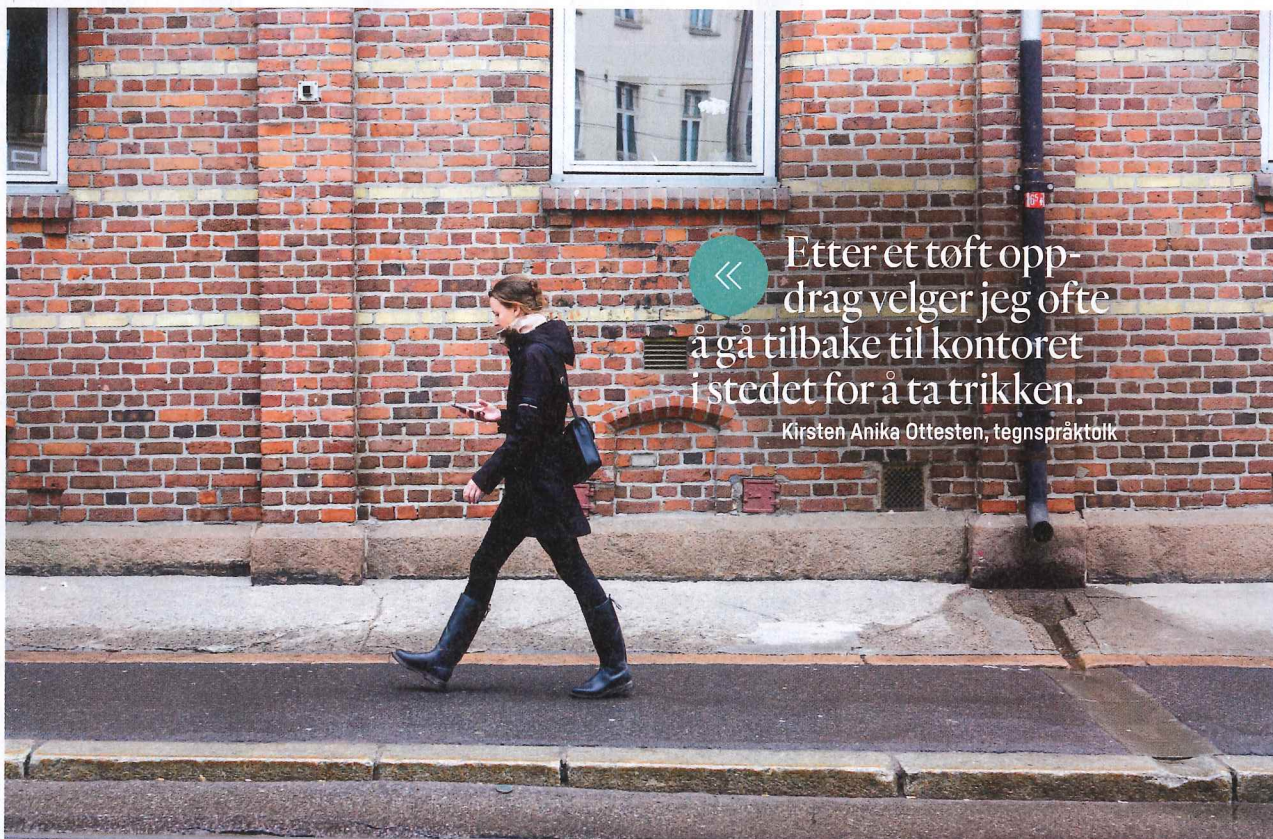
Ottesen føler seg ofte verken hørt eller forstått som tegnspråktolk. Hun forteller at hun av flere blir sett på som et hjelpemiddel, også av Tolketjenesten som organiserer dem under hjelpemiddelsentralen.

– Mange tenker at vi hjelper de døve, men vi gjør ikke det. Vi oversetter mellom to språk. Ville du kalt en spansk tolk et hjelpemiddel? spør hun.

Ottesen vil heller ikke høre at hun er en «assistent».

– Jeg er en tolk. En assistent har vel ikke engang utdanning.

Men selv med en bachelor i ermet måtte Ottesen ta saken i egne hender. For på studiet synes hun det var altfor lite tegnspråk. Og siden det attpåtil ikke finnes et «døveland» slik

« Etter et toft oppdrag velger jeg ofte å gå tilbake til kontoret i stedet for å ta trikken.

Kirsten Anika Ottesen, tegnspråktolk

Frankrike eksisterer for de som vil lære seg fransk, kontaktet hun en tilrettelagt arbeidsplass for hørselshemmede. Der pakket hun frukt mens hun daglig ble eksponert for tegnspråk.

– VI SKAL IKKE SENSURERE OSS SELV

Det er lunsjtid, og Ottesen setter seg ned ved det runde bordet på møterommet. De runde kantene gjør at alle rundt bordet kan se hverandre godt. Men akkurat nå er Ottesen så sulten at hun må bruke hendene til å holde knekkebrødet i stedet for å prate i tegn. Kollega Lene Hartveit (39) tolker derfor for Fagbladets utsendte i stedet. For rundt bordet sitter det engasjerte seniorer som har både det ene og det andre på hjertet.

– Når en døv blir engasjert, må vi spille dem, sier Ottesen og legger til:

– Og hvis en person banner, må tolken gjøre det samme. Av og til kommer det ord jeg selv ikke ville ha brukt, men de må også oversettes. Vi skal ikke sensurere andre ved å legge bånd på oss selv.

HEMMEG: Ottesen er på flere sensitive oppdrag, som denne torsdagen i mai. Hvor hun skal eller hvem hun skal møte kan hun ikke si noe om. Sensitive oppdrag kan være å delta i et politiavhør, på en psykologtime eller et foreldremøte.

TEGNSPRÅK

- ⊕ Et tegnspråk er språk som er basert på visuell kommunikasjon.
- ⊕ Det finnes mange forskjellige tegnspråk i verden fordi ingen har oppfunnet tegnspråkene; de har i mange tilfeller utviklet seg akkurat like naturlig som talespråkene.
- ⊕ Tegnspråkene har en egen grammatikk som er like kompleks som i talespråk og baseres på å kombinere håndformer, plasseringen og bevegelsen til hendene, armene eller kroppen og ansiktsuttrykk.
- ⊕ Tegnspråket i Norge heter norsk tegnspråk og er førstespråket eller morsmålet til mange døve, tunghørte og en del hørende i Norge.

KILDE: WIKIPEDIA